

การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Large, Middle and Small Sizes of Municipality Waste Management of Local Government Organization in Northeast Region of Thailand

สันชัย พรหมสิทธิ์

Sanchai Promsit

นายกเทศมนตรีตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

วันที่รับบทความ (Received) 10 เม.ย. 2562

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 18 เม.ย. 2562

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 22 เม.ย. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การจัดการขยะที่ประสบผลสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ที่ประสบความสำเร็จในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล 12 คน พื้นที่ในการวิจัยเป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์เด่นชัด ได้รับรางวัลการบริหารจัดการขยะระดับประเทศมาแล้ว ได้แก่ ชุมชนพื้นที่ขนาดใหญ่ เทศบาลตำบลโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ชุมชนพื้นที่ขนาดกลาง เทศบาลตำบลเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี และพื้นที่ขนาดเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลกลันทา จังหวัดบุรีรัมย์ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แนวทางการสัมภาษณ์ แนวทางการสังเกต และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการขยะที่ประสบผลสำเร็จของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มจาก 1) ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรต้องมีนโยบายที่ชัดเจน มีการประสานการดำเนินงาน ทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม 2) ภาครัฐต้องมีแผนงานและงบประมาณในการจัดกิจกรรมลดปริมาณขยะ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบ ในการดำเนินงานและสนับสนุนการเรียนรู้ จากพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ 3) ภาคประชาสังคม ต้องมีการสร้างกฎระเบียบขึ้นในพื้นที่ เพื่อสร้างความสามัคคี ความมีวินัย และปลูกจิตสำนึกสาธารณะ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมลดปริมาณขยะ และกิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะตามหลัก “บวร” เช่น กิจกรรมผ้าป่าขยะ ตะแกรงบุญ ถูพลาสติกแลกไข่ ขยะพิษแลกแต้ม ประกวอดหน้าบ้าน นำมอม กิจกรรมกองทุนประกันชีวิต ฅาปนกิจจากขยะ กองทุนถุงพลาสติก กองทุนออม และธนาคารขยะ

2. การจัดการขยะ Recycle เมื่อก่อนชาวบ้านสามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนในการขายขยะด้วยตัวเอง แต่ผลจากการวิจัย ปัจจุบันพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำขยะมาบริหารจัดการผ่านตัวแทนอย่างเป็นระบบโดย นำรายได้มาประกันอุบัติเหตุของสมาชิกในชุมชน และนำเงินรายได้มาซื้อของขวัญในงานปีใหม่ สงกรานต์

คำสำคัญ : การจัดการขยะ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

The objectives of this study were to study and analyze successful waste management of the large, middle and small-sized local administrative organizations in northeast region of Thailand. This research was qualitative research. The data were collected from 12 informants. The areas of study were prominent and the organizations received national waste management award including large-sized community such as Non Din Daeng sub-district municipality, Buriram province, medium-sized community such as Khemarat sub-district municipality, Ubon Ratchathani province and small-sized community such as Kalantha sub-district administrative organization, Buriram province. The research tools comprised Semi- structured interview, Interview guide, Observation methods and content analysis.

The research results were found that:

1) Successful waste management of local administrative organization was found that : (1) Chief Executives of the organization must have a clear policy with coordination of operation both government and public society sectors, (2) the government sectors must have a plan and budget in organizing activities to reduce waste, clearly assign the responsible persons with a selection of the prototype area in operating and supporting learning from successful areas and (3) the public society sectors must set up rules and regulations for certain areas to create harmony discipline and cultivate public consciousness, including creating participation activities according to “Ba Worn” principles such as ramie merit box, egg-exchange plastic, point-exchange toxic waste, look-able home contest, life insurance fund, plastic bag saving fund and waste bank etc.

2) Recycle waste management: previously, the income of each household was done from selling the waste of villagers themselves. At the present, the research results were found that local administrative organization systematically managed these through broker and offered income for life insurance and gifts for members in Songkran New Year Day.

Keywords : Waste Management, Local Administrative Organization,
Northeastern Region

บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญของประเทศและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญปัญหาหนึ่งในชุมชนทุกประเทศทั่วโลก อันเนื่องมาจากจำนวนประชากรที่มากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันส่งผลให้มีการผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ มากมายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น บรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่มีการผลิตที่ซับซ้อนใช้องค์ประกอบที่กำจัดการยาก ปัญหาขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เกิดจากมนุษย์ที่ขาดความตระหนัก ขาดความรับผิดชอบ ขาดจิตสำนึกสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นทาสของค่านิยมทางวัตถุทำให้จริยธรรมลดน้อยลง ดังนั้นหากไม่เร่งบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นระบบตั้งแต่ต้นทาง กลางทางและปลายทางอย่างถูกต้องอาจทำให้เกิดการสะสมเป็นระยะเวลานานจนเกินขีดความสามารถในการดำเนินการ อาจก่อให้เกิดการปลดปล่อยมลพิษสู่อากาศทั้งจากการปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำผิวดินและใต้ดิน การเกิดเพลิงไหม้ ทัศนอุจาด รวมถึงการปลดปล่อยก๊าซมีเทน ซึ่งส่งผลต่อภาวะโลกร้อน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบมากมายต่อสุขอนามัยของประชาชนและสภาพสิ่งแวดล้อมด้วย ส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มอย่างมากมา คือ การย้ายฐานผลิตเข้ามาในประเทศไทยจากการประกอบอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งมีความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมจากประเทศที่มีความตื่นตัวทางด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่า และเมื่อประเทศไทยเป็นฐานการผลิตก็ย่อมกลายเป็นแหล่งรับซากขยะอุตสาหกรรมเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอยและมลพิษที่สะสมในกระบวนการผลิต และการใช้ในประเทศอยู่แล้วให้เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ เพิ่มความรุนแรงจนถึงระดับกลายเป็นภาระในการกำจัดต่อไป จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ ต้องหันมาให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้เป็นรูปธรรม และกำหนดแนวทางหรือรูปแบบการแก้ปัญหาที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในทางปฏิบัติต่อไป

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศปี 2559 มีปริมาณขยะ 27.06 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2560 ปริมาณขยะ 27.40 ล้านตัน จากอัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนอยู่ที่ 1.13 กิโลกรัม/คน/วัน นับวันปัญหาขยะยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (กองควบคุมมลพิษ, 2560) และเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้นำเสนอเพื่อให้สามารถดำเนินการในการขับเคลื่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้บูรณาการแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานครเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยแนวคิดในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ประกอบด้วย ลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด การนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำและใช้ประโยชน์ใหม่ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตของภาคการผลิต รวมทั้งลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยเพื่อให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนต่อไป กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดและมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการเก็บ ขนย้าย และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตพื้นที่หรือมอบหมายให้หน่วยงานรัฐหรือส่วนราชการท้องถิ่นอื่นรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการหรือทำร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บ ขนย้าย กำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือมอบหมายให้หน่วยงานเอกชนเป็นผู้ดำเนินการหรือทำร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บ ขนย้าย กำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยรวมถึงมีอำนาจในการนำไปดำเนินการใช้หรือหาประโยชน์ได้ตามข้อตกลงที่ทำไว้ระหว่างกันและมีอำนาจในการออกข้อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อออกใบอนุญาตการประกอบกิจการรับทำการเก็บ ขนย้าย กำจัดหรือหาประโยชน์จากการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตลอดจนออกข้อกำหนดท้องถิ่น

ทั้งนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการคัดแยกเก็บ ขนย้าย และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่น และมีหน้าที่จัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามที่สาธารณะและสถานสาธารณะให้เพียงพอและถูกสุขลักษณะ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะหนึ่งในเจ้าภาพหลักในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้สานต่อโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ปี 2561 จัดประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลการจัดการขยะมูลฝอยที่ประสบความสำเร็จสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ ลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย และผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการจนได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลชนะเลิศประกาศเป็นพื้นที่ต้นแบบ ตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ปี 2561 ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับรางวัลชนะเลิศพื้นที่ขนาดใหญ่ ชุมชนปลอดขยะ Zero Waste ปี 2561 2) เทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับรางวัลชนะเลิศพื้นที่ขนาดกลาง ชุมชนปลอดขยะ Zero Waste ปี 2561 3) องค์การบริหารส่วนตำบลกลันทา อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับรางวัลชนะเลิศพื้นที่ขนาดเล็ก ชุมชนปลอดขยะ Zero Waste ปี 2561

ปัจจุบันเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,851 แห่ง มีการดำเนินการเก็บ ขนย้าย ขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 4,711 แห่ง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561) ปัญหาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งกำลังประสบอยู่ เช่น ปัญหากลเก็บขนไม่หมด มูลฝอยตกค้าง วิธีกำจัดขยะมูลฝอยอย่างไม่ถูกต้อง ไม่มีที่ดินสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอย พื้นที่ฝังกลบที่ถูกหลักสุขาภิบาลที่มีอยู่ในปัจจุบันมีพื้นที่จำกัด สาเหตุจากขาดความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ และขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 พื้นที่ข้างต้นนี้ มีผลความสำเร็จในการจัดการขยะในระดับหนึ่ง จนได้รับรางวัลชนะเลิศ ชุมชนปลอดขยะ Zero Waste ปี 2561 จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยจึงสนใจดำเนินการวิจัยซึ่งเป็นการถอดบทเรียนจากการจัดการขยะพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว เพื่อจัดทำเป็นองค์ความรู้ใหม่และจะได้นำเสนอเป็นรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและวิเคราะห์การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ที่ประสบความสำเร็จในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังรายละเอียดต่อไป

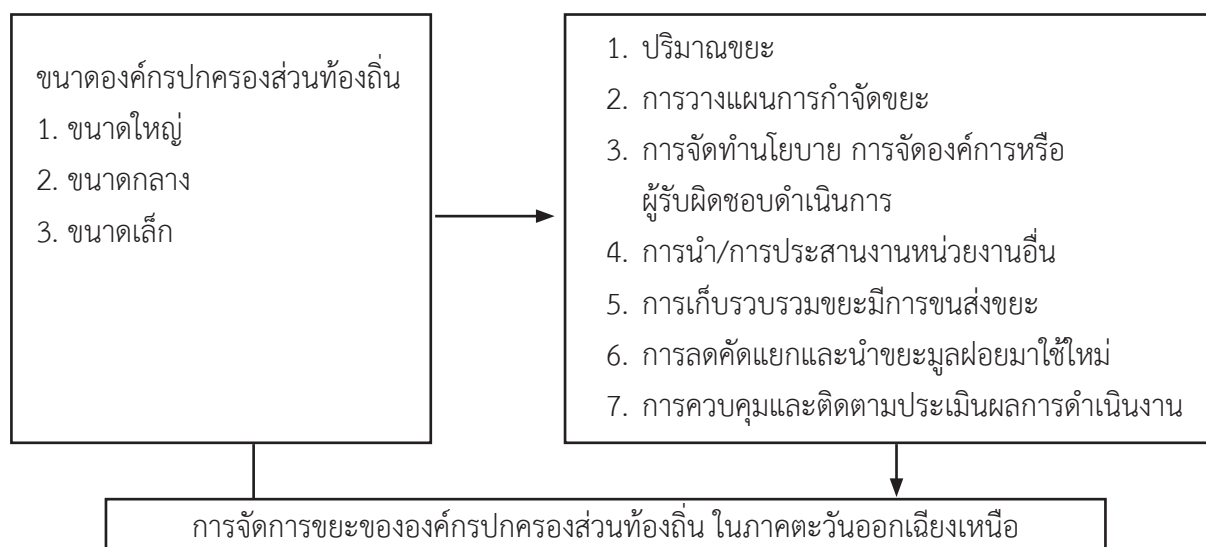
วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ที่ประสบความสำเร็จในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยผู้วิจัยได้เลือกใช้ระเบียบวิธีในการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกมาแบบเจาะจง จำนวน 12 คน เป็นการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) 2) ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการขยะ เลือกมาแบบเจาะจงจำนวน 9 คน (Focus Group Discussion) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบบันทึกเนื้อหา เรื่องการ ถอดบทเรียนการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การถอดบทเรียนการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ 3) แบบประชุมกลุ่ม เรื่องรูปแบบการจัดการขยะกับความเหมาะสมของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เอกสารรวบรวมข้อมูล (Documentary Analysis) 2) การรวบรวมข้อมูลในสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกต (Observation) 3) การรวบรวมข้อมูลจากการวิพากษ์ในการสนทนากลุ่มตามประเด็นการวิพากษ์และเสนอแนะ ได้แก่ (1) กระบวนการจัดการขยะ (Waste Management) (2) หลักการในการจัดการขยะเพื่อลดปริมาณขยะ (3) กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ในแต่ละบริบทพื้นที่ (4) องค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นสิ่งใหม่ (Body of Knowledge) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์คำวลีและประโยค โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์หลอมรวมกันเป็นเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1. ประเด็นปริมาณขยะ พื้นที่ขนาดใหญ่ประชากร 1 คน ผลิตขยะเฉลี่ย 1 กิโลกรัม มีขยะ 383,250 กิโลกรัม ต่อปี พื้นที่ขนาดกลางอัตราการเกิดขยะ มี 760 – 1,000 กิโลกรัม มีขนาดใกล้เคียงกับเทศบาลตำบล โนนดินแดง พื้นที่ขนาดใหญ่ เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ขนาดเล็กขยะในแต่ละวัน ประมาณ 700 กิโลกรัม หรือน้อยกว่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ขนาดเล็กที่มีประชากรไม่เกิน 500 คน ว่าขยะมีน้อยกว่า 1,000 กิโลกรัมต่อวัน

2. การวางแผนการจัดการขยะ พื้นที่ขนาดใหญ่มีกองสาธารณสุขและนายกเทศมนตรีจะร่วมประชุม กับผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้านและชาวบ้านในพื้นที่ มีการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาร่วมกันแล้วจะได้แผนงานกิจกรรมที่จะดำเนินการจัดการขยะให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่มีการประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อออกกฎระเบียบในชุมชน ให้คนในหมู่บ้านยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัดโดยมีกฎระเบียบทั้งหมด 10 ข้อ พื้นที่ขนาดกลางมีการวางแผนนั้นจะต้องได้รับนโยบายจากผู้บริหารระดับสูง ประธานสภาและผู้อำนวยการกองสาธารณสุข จะต้องนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการลงพื้นที่พูดคุยกับผู้นำชุมชนหารือกันว่าจะดำเนินการอย่างไร ประชุมกับผู้ใหญ่บ้านทุกครั้งที่มีการประชุมและชักชวนชาวบ้านให้มองเห็นปัญหาขยะในหมู่บ้านตนเอง จนเริ่มทำความสะอาดถนน แล้วดูแลหน้าบ้านตนเองก่อน ค่อยๆ ขยายผลไปสู่การคัดแยกขยะ จัดการจากข้างนอกสู่ข้างใน มีการทำโครงการเกี่ยวกับลดปริมาณขยะนำพาชาวบ้านไปดูงานพื้นที่ใกล้เคียง แล้วก็กลับมาคุยกันในเวทีการประชุมประชาคมว่าจะแก้ปัญหามาในพื้นที่ยังไงเมื่อได้แนวทางแล้วขอความร่วมมือพี่น้องในการดำเนินการ พื้นที่ขนาดเล็กมีการวางแผน โดยเริ่มต้นจาก ใช้กลยุทธ์ส่งเสริมให้มีการจัดประกวดหมู่บ้านน่าอยู่หน้าบ้านน่ามองโดยการคัดเลือกบ้านต้นแบบ ให้รางวัล แล้วจึงขยายผลในการวางแผนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะต้นทาง โดยผ่านการ เวทีประชุมของหมู่บ้าน และกำหนดเป็นแผนด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และทำเป็นระเบียบหมู่บ้านด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน มอบหมายเจ้าหน้าที่ร่วมกับชุมชน ในการวางแผนการดำเนินงานตามหลักการ Zero Waste

3. การจัดทำนโยบายการจัดการองค์กร พื้นที่ขนาดใหญ่นายกเทศมนตรีจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย ส่วนการจัดการองค์กรและกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กรที่เกี่ยวกับเรื่องการจัดการขยะนายกเทศมนตรีจะมอบหมายให้ปลัดเป็นคนดำเนินการ พื้นที่ขนาดกลางนโยบายจะต้องมาจากผู้บริหารระดับสูงซึ่งหมายถึงนายกเทศมนตรี แต่ในบริบทของเทศบาลตำบลเขมราฐ ฝ่ายบริหารสามารถมอบหมายงานให้ฝ่ายนิติบัญญัติได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าผิดหลักการการบริหารในองค์กรซึ่งข้อเท็จจริงประธานสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ไม่ใช่ฝ่ายบริหาร แต่ในทางปฏิบัติของเทศบาลเขมราฐได้มอบหมายให้ประธานสภาลงพื้นที่แทนฝ่ายบริหารได้ เนื่องจากว่าเคยเป็นข้าราชการตำรวจชุดปฏิบัติมวลชนสัมพันธ์ และมีความเชี่ยวชาญในการทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน ส่วนการมอบหมายให้ผู้ดำเนินการสาธารณสุขถือว่าเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย พื้นที่ขนาดเล็กนายกองค์กรบริหารส่วนตำบลกลันตาเป็นผู้กำหนดนโยบาย ผู้รับผิดชอบการจัดการขยะประจำหมู่บ้านโดยตรงคือนักจัดการงานทั่วไป ส่วนคนที่รับผิดชอบเรื่องเอกสารต่างๆ คือ รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กลันตา ในส่วนของหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านมีนโยบายในเรื่องของการจัดการหน้าบ้านปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณบ้านให้สวยงาม สอดรับกับนโยบายการคัดแยกขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลกลันตาการขับเคลื่อนในรูปแบบเครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้าน

4. การนำการประสานงานหน่วยงานอื่น พื้นที่ขนาดใหญ่เทศบาลตำบลโนนดินแดงร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่โดยกลุ่มเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน เป็นแกนหลักในการช่วยขับเคลื่อนสนับสนุนโดยสำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดบุรีรัมย์ พื้นที่ขนาดกลางนอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ยังมีสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด อุบลราชธานี สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเขต 12 หน่วยงานจากส่วนกลาง นายอำเภอเมือง สำนักงานพัฒนาชุมชน ชาวบ้านชุมชนบ้านหนองวิล ภาคเอกชน เช่นโรงแรม ร้านค้า บ้านพักโฮมสเตย์พื้นที่ขนาดเล็กได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดบุรีรัมย์ และยังได้ความร่วมมือจาก กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ศูนย์การจัดการศัตรูพืชตำบลกลันทา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเมืองบุรีรัมย์ พัฒนาชุมชนเมือง การศึกษานอกโรงเรียน เมืองบุรีรัมย์ เกษตรอำเภอเมือง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโคกกลาง หน่วยงานต่างๆ ทั้งส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชน

5. การเก็บรวบรวมและการขนส่งขยะ พื้นที่ขนาดใหญ่มีการเก็บรวบรวมขยะชาวบ้านในพื้นที่เทศบาล ตำบลโนนดินแดงจะมีการเก็บรวบรวมคัดแยกขยะเป็นระเบียบแยกประเภทได้ถูกต้อง ส่วนพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการขยะจนได้รับรางวัลนั้นประชาชนจะแยกขยะที่ต้นทางจนเหลือน้อยที่สุดส่วนที่เหลือจากการคัดแยก ประชาชนจะนำมาวางไว้ให้เทศบาลเก็บเป็นจุดเพื่อให้เทศบาลนำไปกำจัดพื้นที่ขนาดกลางชาวบ้านจะนำขยะมาวางไว้หน้าบ้านให้เป็นเวลาเพื่อที่รถขยะจะได้เก็บได้สะดวก หากสร้างวินัยให้แก่ประชาชนในชุมชนได้แล้ว จะลดปริมาณการขนส่งขยะลงอีกมาก จากต้องขนส่งนำขยะไปทิ้งสัปดาห์ละ 7 วัน ลดเหลือเพียง 1 วันในสัปดาห์ ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งขยะลงอย่างมหาศาล พื้นที่ขนาดเล็กไม่มีนโยบายที่จะเก็บขยะ ขนขยะหรือรวบรวมขยะไปกำจัด ชาวบ้านจะเก็บรวบรวมขยะ ที่เหลือจากการคัดแยกแล้วซึ่งเป็นขยะทั่วไปรวบรวมกันไว้ที่บ้านเสร็จแล้วอาทิตย์ละ 1 ครั้ง ผู้ใหญ่บ้านจะประสานรถบรรทุกขยะใกล้เคียงที่ขับรถผ่านให้จอดรับขยะไปกำจัด

6. การลดคัดแยกนำขยะมูลฝอยมาใช้ พื้นที่ขนาดใหญ่มีกิจกรรมในการนำกลับมาใช้ใหม่ เน้นในเรื่อง การลดปริมาณขยะที่ต้นทาง เช่น กิจกรรมไปวัดหัวปิ่นโต ไปจ่ายตลาดใช้ถุงผ้า ร้านค้าไม่ใช้โฟม ลดการใช้ถุง และสำหรับขยะอินทรีย์จะทำปุ๋ยหมัก ทำน้ำหมักชีวภาพนำไปเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไส้เดือน การนำมาเป็นเชื้อเพลิง ในครัวเรือน ขยะรีไซเคิลทำเป็นธนาคารขยะรีไซเคิลออมทรัพย์ นำมาประดิษฐ์เป็นของใช้ ขยะทั่วไปในชุมชนส่งเสริมสนับสนุนให้นำกลับมาใช้ พื้นที่ขนาดกลางมีการส่งเสริมให้ครัวเรือนลดการใช้ โดยจะเน้นให้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้ ส่งเสริมให้ใช้ถุงผ้าไปตลาด ใช้จักรยานเก่ามาซ่อมแซมเป็น จักรยานปั่นออกกำลังกายซึ่งโดยหลักการแล้วจะใช้หลัก 3RS ในการคัดแยกขยะก็คือใช้น้อยใช้ซ้ำและนำกลับมาใช้ใหม่ พื้นที่ขนาดเล็กมีการส่งเสริมให้ชาวบ้านคัดแยกขยะที่ต้นทางให้ได้มากที่สุดแล้วก็แยกให้เป็นหมวดหมู่ โดยจะมีวิธีการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ กิจกรรมด้าน ลดการใช้ (Reduce) มีการลดการใช้ถุงพลาสติก โดยใช้ปิ่นโต หรือตะกร้า หัวไปวัด ซึ่งถือปฏิบัติมานานแล้ว เป็นวิถีท้องถิ่นเดิม ที่เคยปฏิบัติมา ซึ่งชาวบ้านจะไม่พยายามใช้ถุงพลาสติก ในการดำเนินกิจกรรมจะมีการนำถุงผ้าและตะกร้า กระติบน้ำ มาซื้อสินค้า

7. การควบคุมและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน พื้นที่ขนาดใหญ่โดยกองสาธารณสุขเป็นผู้ลงไป ติดตามประเมินผลแล้วก็จะส่งข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ซึ่งทางเทศบาลได้แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบในการทำงาน มีการประชุมสรุปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ นำเสนอนายกและปลัดเพื่อจะปรับแนวทางการดำเนินงานพื้นที่ขนาดกลางมีกองสาธารณสุข ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องจะมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล ใช้วิธีการลงไปคลุกคลีพูดคุยประชุมกับผู้นำและประชาชนในพื้นที่และเป็นผู้ดำเนินการคัดแยกขยะ ผลการดำเนินงานทุกกิจกรรม ดำเนินการพร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินงานและรายงานผล

การดำเนินงานตลอดระยะเวลาการทำงานพื้นที่ขนาดเล็กมอบหมายเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลหมู่บ้านเป็นคนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมจะมีผู้ใหญ่บ้านคณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นคนติดตามและประเมินผล

8. ปัจจัยเกื้อหนุนให้ประสบสำเร็จ พื้นที่ขนาดใหญ่มีความสามัคคีในสำนักงานและความสามัคคีของคนในชุมชน มีความต่อเนื่องของกิจกรรม การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็น ได้ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและเป็นไปตามความต้องการของคนในชุมชน เจ้าหน้าที่ที่ลงไปทำกิจกรรมในชุมชนแสดงความจริงใจ และที่สำคัญคือผู้บริหารที่ติดตามงานอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ขนาดกลางมีความร่วมมือจากทุกส่วน ใช้การมีส่วนร่วมซึ่งเป็นหัวใจหลัก ยึดหลัก “บวร” ได้แก่ บ้านหรือชุมชน วัด และส่วนราชการให้การสนับสนุน พื้นที่ขนาดเล็กผลสำเร็จในการจัดการขยะ ก็คือ ความรัก ความสามัคคีในชุมชน สร้างจิตสำนึกให้เยาวชนตระหนักถึงการจัดการขยะแยกขยะต้นทางก่อนที่จะเหลือขยะก็จะลดลงไปเอง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” มีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้ จากผลการศึกษาปริมาณขยะในแต่ละวัน พื้นที่ขนาดใหญ่ประชากร 1 คน ผลิตขยะเฉลี่ย 1 กิโลกรัม มีขยะ 383,250 กิโลกรัม ต่อปี พื้นที่ขนาดกลาง อัตราการเกิดขยะ มี 760 – 1,000 กิโลกรัม มีขนาดใกล้เคียงกับ พื้นที่ขนาดใหญ่ เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ขนาดเล็กขยะในแต่ละวัน ประมาณ 700 กิโลกรัม หรือน้อยกว่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ขนาดเล็กที่มีประชากรไม่เกิน 500 คน ว่าขยะมีน้อยกว่า 1,000 กิโลกรัมต่อวัน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2561) ทุกพื้นที่ที่มีการวางแผนการจัดการขยะและการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นหนึ่งกระบวนการบริหารงาน มีการวางแผนในการจัดการขยะ นโยบายจากนายก เทศมนตรี ฝ่ายข้าราชการประจำนำนโยบายไปปฏิบัติ แบ่งงาน แบ่งความรับผิดชอบ กองสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง มีการออกเทศบัญญัติการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3RS พร้อมทั้งจัดกิจกรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ มีการตั้งทีมเฉพาะกิจรับผิดชอบแต่ละกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญณรงค์ จันทะโชติ และศิวัช ศรีโกคางกุล (2560) วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะบนเส้นทางท่องเที่ยวหลักของจังหวัดชัยภูมิ ผลวิจัยพบว่า 1) ควรสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนพื้นที่ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว ได้ตระหนักถึงผลกระทบต่อปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นทุกวัน 2) ควรให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่น และพื้นที่กำหนดแผนบริหารจัดการเพิ่มขึ้น 3) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะการเก็บหรือทิ้งขยะในพื้นที่ที่กำหนดและมีบางพื้นที่มอบหมายให้ประธานสภาเป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผิดหลักการการบริหารในองค์กรโดยสิ้นเชิงเพราะประธานสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ แต่ในทางปฏิบัติได้มอบหมายให้ประธานสภาลงพื้นที่แทนฝ่ายบริหารสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ปิติ (2556) วิจัยเรื่อง แนวทางการหารูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมของสภาองค์กรชุมชนในการบริหารกิจการท้องถิ่น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลวิจัยพบว่า โครงสร้างการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ความสำคัญกับตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้งเท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้งนั้นมีบทบาทมากกว่าข้าราชการประจำที่ทำงานแบบ Routine ทำงานตามคำสั่ง ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจได้ ผิดกับฝ่ายการเมืองซึ่งมีบทบาทในสังคมมากกว่า ในประเด็นการวางแผน ซึ่งโต้แย้ง กับนักวิชาการได้ระบุว่า Woodrow Wilson (1887; อ้างถึงในสัญญา เคนาภูมิ, 2560) เขียนบทความ The Study of Administration ได้ทฤษฎีและแนวการศึกษา

ทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่สำคัญอยู่ 4 ทฤษฎี หนึ่งในนั้น คือ การบริหารแยกออกจากการเมือง ระบบราชการ วิทยาศาสตร์และการจัดการ และหลักบริหาร ผู้วิจัยยังได้พบว่า นอกจาก Woodrow Wilson ที่เขียนบทความ The Study Of Administration ยังพบ Frank J. Goodnow และ Leonard D. White ซึ่ง Frank J. Goodnow ในยุค ค.ศ.1859-1939 เป็นนักวิชาการสาขาวิชากฎหมายปกครอง และผ่านการอบรมมาจากประเทศฝรั่งเศส และเยอรมนี ก็มีความเห็นที่สอดคล้องกับแนวคิดการเมืองแยกออกจากการบริหารที่นำเสนอโดย Woodrow Wilson กระทั่งได้แต่งหนังสือชื่อว่า Politics and Administration (1900) ซึ่งมีข้อเสนอที่สำคัญคือ การแบ่งหน้าที่ของรัฐควรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ หน้าที่ทางการเมืองและหน้าที่ทางการบริหาร หน้าที่ทางการเมืองจะเป็นเรื่องของนโยบายและการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของรัฐ และหน้าที่ทางการบริหารจะเป็นการบริหาร และการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ นอกจากนี้ การปฏิรูปการปกครองก็ต้องยอมรับความจริงว่า หน้าที่การเมืองและหน้าที่การบริหารของรัฐแยกออกจากกันได้ การบริหารไม่ควรอยู่ภายใต้การเมืองและเรื่องของผลประโยชน์ วิชารัฐประศาสนศาสตร์ศึกษาเรื่องระบบราชการของรัฐบาลโดยตรง และวิชาบริหารสามารถเป็นวิทยาศาสตร์ได้กล่าวคือ การบริหารสามารถเป็นหลักสากลได้หลักการและแนวคิดของ POSDCORB ในการจัดทำนโยบาย การจัดการองค์การพื้นที่ขนาดใหญ่ นายกเทศมนตรีจะเป็นผู้กำหนดนโยบายส่วนการจัดการองค์การและกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กรที่เกี่ยวกับเรื่องการจัดการขยะ นายกเทศมนตรีจะมอบหมายให้ปลัดเป็นคนดำเนินการ (Luther Gulick, 2555)

พื้นที่ขนาดกลางนโยบายจะต้องมาจากผู้บริหารระดับสูงซึ่งหมายถึงนายกเทศมนตรี ผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้บริหารระดับสูงกำหนดนโยบาย ข้าราชการประจำนำไปปฏิบัติ มีการแบ่งงานกันทำ หลักการ/แนวคิดระบบราชการ (Bureaucracy) ตามแนวคิดของ Max Weber และยังพบว่าพื้นที่ขนาดใหญ่หลายพื้นที่ในประเทศไทยมีปัญหาบ่อยๆ ไม่เพียงพอและขยะล้นเกลื่อน สร้างความเดือดร้อนและความรำคาญให้กับผู้อยู่ใกล้เคียง เนื่องจากว่าการบริหารจัดการขยะภาครัฐไม่ดีพอ บ่อฝังกลบไม่มีคุณภาพ จะเห็นว่า เมื่อมีการสร้างบ่อฝังกลบขยะที่ใดก็ตาม จะมีการเดินขบวนประท้วงของประชาชนคัดค้านการก่อสร้าง เนื่องจากว่าการจัดการขยะในประเทศไทยยังไม่ดีพอ ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการแยกขยะต้นทาง จึงทำให้ขยะล้น ซึ่งจะต้องรณรงค์ให้ประชาชนให้ความร่วมมือ ชุมชนกับโรงกำจัดขยะสามารถอยู่ร่วมกันได้ หากมีการบริหารจัดการที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิริยา วัชรโทย (2556) วิจัยเรื่อง การจัดการขยะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง ผลวิจัย พบว่า กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองแกลง เริ่มต้นจากการรณรงค์ให้ประชาชนได้รับความรู้จากการแยกขยะ แต่มีข้อโต้แย้งกับงานวิจัย ณัฐชนันท์ เชียงพลกษ อติศักดิ์ สิงห์สีโว และเพ็ญแข ธรรมเสนานุภาพ (2555) วิจัยเรื่อง สภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนชนบทบ้านโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลวิจัยพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนชนบทตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงการจัดการในครัวเรือนเพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพผลควรจะให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ไม่ได้กล่าวถึงจิตสำนึกของประชาชน จากการที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาดูงานการบริหารจัดการขยะของนครโตเกียวประเทศญี่ปุ่น ที่โรงกำจัดขยะ Clean Authority of Tokyo เป็นโรงงานที่ตั้งอยู่ในนคร Tokyo รอบล้อมด้วยชุมชน หมู่บ้าน แต่ก็ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด โรงงานกำจัดขยะสามารถอยู่ในชุมชนได้หากมีการบริหารจัดการที่ดี

ผู้วิจัยเห็นว่าการมีส่วนร่วมเพียงอย่างเดียวแต่ประชาชนไม่มีจิตสำนึก แม้จะมีนโยบายที่ดีก็ตาม จะไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เหมือน Clean Authority of Tokyo อย่างแน่นอน ด้านการนำการประสานงานหน่วยงาน

ในพื้นที่ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก มีการดำเนินการจัดการขยะโดยมีการประสานงานหน่วยงานภายนอกมาร่วมดำเนินการจัดการขยะตามแนวทางที่สามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานตนเองได้มีการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแนวทางพระราชรัฐ “บวร” โดยในส่วนของวัดใช้หลักแห่งศรัทธาในการจัดการขยะโดยใช้พระเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน และประสานส่วนราชการในพื้นที่เข้ามามีส่วนในการส่งเสริมการจัดการขยะตามระเบียบกฎหมายที่หน่วยงานเกี่ยวข้อง ใช้หลักผู้มีส่วนได้เสีย และผลงานวิจัยของ ทิพา ประสุพรรณ ศิริวัฒน์ จิระเดช ประไพ ดารากร เจียมวิจักขณ์ และ ปรีชา ดิลกภูมิสิทธิ์ (2559) วิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ตำบล บ้านแลง พบว่า รูปแบบการจัดการขยะควรประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานเอกชน และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหาขยะในพื้นที่สำหรับการเก็บรวบรวมและการขนส่งขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้งบประมาณมหาศาล หากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะต้นทางจนสามารถลดปริมาณขยะได้ ก็มีแต่จะเพิ่มค่าใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการขยะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่เมื่อมีการส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะ ต้นทางจนสามารถลดปริมาณขยะได้ก็สามารถปรับเปลี่ยนระบบการเก็บ ขนย้าย ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้จนสามารถลดงบประมาณในการเก็บ ขนย้ายได้ อาจเป็นเพราะเมื่อปริมาณขยะลดลง มีการปรับลดในการเก็บ ขนย้าย ขยะน้อยลง ทำให้ประหยัดค่าเชื้อเพลิงและลดการสึกหรอของรถบรรทุกขยะ จึงทำให้ลดงบประมาณลงรวมถึงการฝังกลบใช้งบประมาณน้อยลง เพราะปริมาณขยะที่นำไปฝังกลบน้อยลง อีกทั้งงบประมาณในการจัดซื้อถังขยะก็ลดลงเพราะประชาชนคัดแยกขยะต้นทางจนไม่เหลือปริมาณขยะพอที่จะมีถังขยะไว้หน้าบ้านประชาชน ในขณะที่เดียวกันประชาชนในบริบทชุมชนเมืองยังมีความต้องการถังขยะอยู่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิติพงษ์ วิริยปิยะ (2559) วิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด โดยสภาพมีการดำเนินการจัดการขยะ 4 ขั้นตอน คือ 1) การเก็บรวบรวม 2) การขนย้าย 3) การแปรสภาพ 4) การกำจัดขยะ มีปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการที่ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะ ทำให้ขยะมีปริมาณมาก ส่งผลให้การดำเนินการขนย้ายขยะนั้นต้องใช้งบประมาณมาก สิ้นเปลืองพลังงานเชื้อเพลิง ทำให้แนวโน้มการจ่ายค่าเชื้อเพลิงมีสูงขึ้นทุกปี สำหรับแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนา พบว่า การปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน คือ 1) การเก็บรวบรวม ควรต้องเร่งรณรงค์ ให้ความรู้แก่ประชาชนและเยาวชน ให้รู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย และจัดทำโครงการ “ถนนปลอดถังขยะ” โดยลดจำนวนถังขยะที่วางบนท้องถนนหรือในชุมชนให้มีจำนวนลดน้อยลงเรื่อยๆ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน 2) การขนย้าย ควรดำเนินการจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านเชื้อเพลิงที่มีแนวโน้มสูงเพิ่มขึ้นทุกปีในการขนย้ายขยะมูลฝอย 3) การแปรสภาพ ส่งเสริมให้ชุมชน นำขยะเปียกที่คัดแยกมาทำเป็นปุ๋ยชีวภาพเพื่อใช้ในการเกษตร 4) การกำจัดขยะโดยใช้เตาเผาขยะ แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ ภวิชัยหาญ พะนุภรณ์ ทศพร แก้วขวัญไกร ธิติพร วรฤทธิ์ (2557) องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ไม่สามารถให้บริการจัดเก็บให้แก่ประชาชนได้ ปัญหาการรวบรวมขยะมูลฝอยเนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้าง นอกจากนี้มีปัญหากำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะอยู่มาก องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ต้องมุ่งเน้นการคัดแยกขยะตั้งแต่การเก็บรวบรวม การจัดเก็บ การเก็บ ขนย้าย และนำขยะมูลฝอยมาทำการคัดแยกขยะรีไซเคิลโดยกำหนดเป็นความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งต้องดำเนินการเองตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ เพราะการรีไซเคิลสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องเก็บรวบรวม และเมื่อวิธีการทิ้งขยะมูลฝอย

มีการเปลี่ยนแปลงไประบบการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยควรมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกัน ส่วนการลดการคัดแยกขยะมูลฝอยมาใช้ให้ได้ผลดีต้องเริ่มต้นในการดำเนินการคัดแยกขยะตั้งแต่ครัวเรือนตามสภาพแวดล้อมของชุมชน การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนมีบทบาทในการดำเนินการโดยมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อส่งเสริมสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะตลอดจนการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกในการคัดแยกขยะมีการรณรงค์ลดการก่อให้เกิดขยะทุกพื้นที่อาจเป็นเพราะการเกิดขยะนั้นทุกคนมีส่วนในการก่อให้เกิดขยะจึงไม่สามารถที่จะดำเนินงานในการลดคัดแยกนำขยะมาใช้ใหม่เพียงคนเดียวหรือหน่วยงานเดียวได้ สอดคล้องกับกองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (2561) เรื่อง รายงานผลการติดตามและประเมินผลโครงการ การบริหารจัดการขยะอันตรายจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2561 พบว่า การส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในครัวเรือนสามารถนำขยะไปขายได้เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในการบริหารจัดการขยะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในชุมชน รวมทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ จัดให้มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยให้เพียงพอและเหมาะสมกับประเภท ปริมาณขยะในสถานที่แห่งนั้นด้วยโดยอย่างน้อยต้องมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยทั่วไป และขยะเป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อให้ชุมชนสะอาดถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาล

ในกระบวนการบริหารจัดการขยะสิ่งที่จำเป็นในการบริหารจัดการขยะคือการควบคุมและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบ เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการขยะ ผู้ใหญ่บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนดำเนินการในการเก็บข้อมูลแล้วก็ติดตามประเมินผลการดำเนินงานทุกกิจกรรม มอบให้กองสาธารณสุขรับผิดชอบดำเนินการพร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินงาน หากครัวเรือนใดมีปัญหาอาสาสมัครชั้นมูลฐานหมู่บ้าน กลุ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ไปแนะนำครัวเรือนที่ยังไม่ให้ความร่วมมือจนครัวเรือนเข้าร่วมและมีการดำเนินการคัดแยกขยะต้นทางทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร บุญมี ธวัช ทะเพชร และนภารัตน์ พุฒนาถ (2560) วิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า ด้านการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน การนำขยะไปรวมตามจุดรวบรวมตามเวลาที่กำหนด ให้ความร่วมมือในการจ่ายค่าธรรมเนียมการจัดการขยะของชุมชน เข้าร่วมรับความรู้เรื่องขยะ ประเภทขยะ ขยะอันตราย ได้แจ้งกับงานวิจัยของ กิ่งแก้ว ปะติตัง โข และนงลักษณ์ ทองศรี (2552) วิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลวิจัยพบว่า ชาวบ้านและผู้นำชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ส่วนใหญ่ไม่เคยมีการลดปริมาณขยะ ไม่มีการคัดแยกขยะสำหรับปัจจัยเกื้อหนุนให้ประสบผลสำเร็จคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจแสดงความคิดเห็นให้อยู่ในกรอบของโครงการและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สามารถขับเคลื่อนและส่งผลเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ประสบผลสำเร็จทุกองค์การสิ่งที่สำคัญคือการสร้างจิตสำนึกประชาชนมีระเบียบวินัย มีความสามัคคีของคนในชุมชนความจริงใจของฝ่ายบริหารจะช่วยชุมชนในการคัดแยกขยะต้นทางชาวบ้านมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบ กลยุทธ์ หรือหลัก “บวร” ได้แก่ บ้านหรือชุมชน วัด และส่วนราชการ ใช้ได้ผลในทุกพื้นที่ อีกทั้งสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนตระหนักถึงการจัดการขยะในการแยกขยะต้นทาง มาตรการ 3RS คือ Reduced Reused Recycle ยังใช้ได้เป็นอย่างดีในทุกพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ มีศิริ (2559) วิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนเกตุโพธิ์ระ 3, 4, 5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเกตุโพธิ์ระ 3, 4, 5 ประสบผลสำเร็จมี 4 ปัจจัย ดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งและ

อุทิศตนให้ชุมชน 2) วิธีการจัดการขยะมูลฝอย 3) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและเครือข่ายภายนอก 4) ทูทางสังคม พบว่าการอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกสาธารณะ และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทำให้ทูทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน ถูกนำมาใช้ประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นความไว้วางใจกัน ความเห็นอกเห็นใจกัน คุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่มีความเป็นกันเองทำงานร่วมกับชุมชนได้เป็นอย่างดีเนื่องจากมีความเข้าใจพื้นที่ ความเป็นผู้นำที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ การมีระบบการจัดการที่ดีมีการนำความรู้และภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ในการจัดการปัญหาร่วมกับการทำ กิจกรรมและโครงการที่มีความสอดคล้องกับสภาพของชุมชน รวมถึงการมีผลประโยชน์ร่วมกัน จึงได้สะท้อนออกมาเป็นการร่วมแรงร่วมใจในการจัดการปัญหาขยะ ซึ่งได้แย้งกับงานวิจัยของ สุรสิทธิ์ เพชรพิตพงษ์ และ สุวรรณี แลสันกลาง (2560) วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยบ้านวังหม้อ เทศบาล ตำบลร่องกวาง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในด้านการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยโดยศึกษาหาความรู้จากการอบรม และการศึกษาดูงาน ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับ ประโยชน์ของการจัดการขยะมูลฝอยจากการอบรมและการประชาสัมพันธ์ตลอดถึงการได้ความรู้เรื่อง โทษที่เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอย และยังได้แย้งกับงานวิจัยของ พิรยา วัชรพิทย (2556) วิจัยเรื่อง การจัดการ ขยะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง ผลวิจัยพบว่า มีการ วางเป้าหมายในการจัดการขยะมูลฝอย มียุทธศาสตร์และโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อน ใช้ระบบ ISO 14001 ในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าไม่จำเป็นเลยที่จะต้องใช้ระบบ ISO 14001 เพียงแต่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และสร้างจิตสำนึกก็น่าจะเพียงพอแล้ว ระบบ ISO 14001 เป็นเพียงระบบเอกสารที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้การรับรองเท่านั้น เหมาะที่จะใช้กับสถานประกอบการต่างๆ ในการรักษาสภาพแวดล้อมเท่านั้น และในการนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้ การจัดการขยะ เริ่มจากการผู้บริหารสูงสุดขององค์กรต้อง มีนโยบายที่ชัดเจน มีการบริหารองค์กรภาครัฐ มีแผนงานและงบประมาณ มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบที่จะดำเนินการ พร้อมสนับสนุนความรู้พาเรียนรู้ดูพื้นที่ต้นแบบ และมีการสนับสนุนให้มี กิจกรรมเพื่อลดปริมาณขยะ ผ้าป่าขยะ ตะแกรงบุญ ถูพลาสติกแลกไข่ ขยะพิษแลกไข่แลกแต้ม ประกวอดชุมชน หน้าบ้านหน้ามอง และกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ กองทุนประกันชีวิต ฅาปนกิจจากขยะ กองทุนถูพลาสติก กองทุนออม ธนาคารขยะ

ในส่วนภาคประชาสังคมมีการตั้งกฎระเบียบในชุมชน สร้างความมีวินัยปลูกจิตสำนึกสาธารณะให้ ประชาชนในชุมชนมีความสามัคคีสร้างการมีส่วนร่วม “บวร” บ หมายถึงบ้าน ชุมชน ว หมายถึง วัด ร หมายถึง ส่วนราชการ และมีการสนับสนุนให้มีกิจกรรมเพื่อลดปริมาณขยะ ผ้าป่าขยะ ตะแกรงบุญ ถู พลาสติกแลกไข่ ขยะพิษแลกไข่แลกแต้ม ประกวอดชุมชน หน้าบ้านหน้ามอง และกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ กองทุนประกันชีวิต ฅาปนกิจจากขยะ กองทุนถูพลาสติก กองทุนออม ธนาคารขยะ ซึ่งการนำขยะมา เปลี่ยนเป็นกรรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถดำเนินการร่วมกับตัวแทนภาคประชาสังคม และเอกชน บริษัทประกันชีวิตสามารถเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการได้ สอดคล้องกับ ธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา (2560) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนกับความเชื่อมั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้กระบวนการ มีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในหน่วยงานภาครัฐมากขึ้นต่อเมื่อประชาชนได้รับและเล็งเห็นถึง ผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมจากการมีส่วนร่วม โดยมี ผู้วิจัยค้นพบว่า การจัดการขยะโดยการสร้างแรงจูงใจ จัดสวัสดิการ โดยนำขยะมาเปลี่ยนเป็นกรรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถดำเนินการร่วมกับ

Broker บริษัทประกันชีวิตและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำประชาชนไปศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาปรับปรุงและเป็นตัวแบบในพื้นที่ของตนเองต่อไป 2) ผลการวิจัยควรนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังขาดระบบการจัดการขยะได้ 3) การสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการแยกขยะต้นทางของประชาชนจะประสบความสำเร็จได้มากกว่าการออกกฎระเบียบข้อบังคับให้ประชาชนปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการจัดการ 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องกำหนดนโยบาย วางแผนหรือดำเนินงาน การพัฒนาควรพิจารณาให้ความสำคัญด้านการวางพื้นฐานในการสร้างความตระหนักในความสำคัญของเรื่องที่จะดำเนินการก่อน จากนั้นควรสร้างความสนใจในเรื่องของการยอมรับเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเต็มใจที่จะเข้าร่วมในการดำเนินงานนั้นๆ และเพื่อให้ผลของการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน 2) ผู้บริหารระดับนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำเทคนิควิธีการและกระบวนการการศึกษาหรือค้นหาปัญหาที่เป็นสาเหตุบนฐานของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยเทคนิค (SWOT) การคัดเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยเทคนิค (Mind Mapping) การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับภาคีเครือข่าย พิจารณาเป็นแนวทางการปรับปรุงหรือพัฒนางาน

ข้อเสนอแนะในเชิงการปฏิบัติ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รูปแบบของกลุ่มกิจกรรม หรือโครงการสำหรับนำไปวางแผนเพื่อเพิ่มการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะ การนำขยะมาใช้ หรือตามรูปแบบ Reduce Reuse Recycle เป็นอย่างน้อย โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่นั้นๆ และให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการขยะของชุมชนต่อไป 2) ในการวางแผนงานหรือโครงการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดนโยบายและแผนงานในการขยายผลโครงการสู่ชุมชนในระดับกว้างขึ้น เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย การรณรงค์สร้างความตระหนัก การประชาสัมพันธ์ โดยเคาะประตูครัวเรือน การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติโดยการแข่งขันและให้รางวัล เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อขัดแย้งไม่เป็นไปตามหลักการบริหารและได้องค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. การแบ่งโครงสร้างการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำนาจฝ่ายบริหารและอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ ตามบัญญัติแห่งกฎหมาย ต้องแยกจากกันอย่างสิ้นเชิง แต่ผลวิจัยพบว่า บางพื้นที่มอบหมายให้ประธานสภาเป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผิดหลักการการบริหารในองค์กรโดยสิ้นเชิง ในทางปฏิบัติผู้บริหารเทศบาลต้องลงพื้นที่ปฏิบัติ ไม่ใช่ประธานสภาที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

2. วัดรับบริจาคเศษใบไม้ที่สามารถนำไปเป็นขยะอินทรีย์เพื่อทำปุ๋ยหมัก โดยชาวบ้านจะนำมาใส่ถุงเก็บไว้ที่วัด หากประชาชนต้องการปุ๋ยหมักก็สามารถนำไปใช้ได้โดยบริจาคเป็นเงินบำรุงวัด

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร บุญมี ธวัช ทะเพชร นภารัตน์ พุฒนาถ. (2560). แนวทางการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม*, 4(2), 85-98.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). *แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559 – 2564)*. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2561. จาก http://www.pcd.go.th/public/Publications/print_waste.cfm?task=WasteMasterPlan.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). *ประกาศหลักเกณฑ์ชุมชนปลอดขยะ : ประกาศผลการคัดเลือกชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ปี 2561*. สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2561. จาก <https://www.deqp.go.th/media/878318/zero-com.pdf>.
- กองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. (2561). *รายงานผลการติดตามและประเมินผลโครงการการบริหารจัดการขยะอันตรายจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2561*. จังหวัดขอนแก่น.
- กิตติ มีศิริ. (2559). *ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนเกตุไพเราะ 3,4,5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- กิ่งแก้ว ปะติตังโง และนางลักษณ์ ทองศรี. (2552). *การจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 4(2), 60-72.
- ชาญณรงค์ จันทะโชติ และศิริวัช ศรีโกลางกุล. (2560). *การบริหารจัดการขยะบนเส้นทางท่องเที่ยวหลักของจังหวัดชัยภูมิ*. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(3), 1-10.
- ณัฐชนันท์ เชียงพลกษ อติศักดิ์ สิงห์สีโว และเพ็ญแข ธรรมเสนานุภาพ. (2555). *สภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนชนบทบ้านโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู*. *วารสารวิจัย มสค. สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 11(2), 9-28.
- ทิวา ประสุวรรณ ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ ดารากร เจียมวิจักขณ์ และปรีชา ดิลกภูมิสิทธิ์. (2559). *รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ตำบล บ้านเลง*. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 45-60.
- ธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนกับความเชื่อมั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- ปิตินพงษ์ วิริยปิยะ. (2559). *การศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. *วารสารวิชาการธรรมทรรณ*, 16(3), 63-76.
- ปรีชา วัชรโรทัย. (2556). *การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- ภาวิชัยหาญ พะนุภรณ์ ทศพร แก้วขวัญไกร และธิดิพร วรฤทธิ. (2557). *รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมตามขนาดการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์*. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 9(2), 127-135.
- สุรสิทธิ์ เพชรพิตพงษ์ และสุวัฐ แลสันกลาง. (2560). *การประเมินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยบ้านวังหม้อ เทศบาลตำบลร่องกวาง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 10(3), 131-142.

- เสาวลักษณ์ ปิติ. (2556). แนวทางในการหารูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย :
ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมของสภาองค์กรชุมชนในการบริหารกิจการท้องถิ่น.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- สัญญา เคนาภูมิ. (2559). แนวทางการสร้างกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยทางรัฐศาสตร์.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 35(2), 282-309.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). ฐานข้อมูลเพื่อการรายงาน
สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2561.
จาก http://www.onep.go.th/env_data/.
- Luther Gulick. (2555). หลักการและแนวคิดของ POSDCoRB. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2561. จาก
<http://adisony.blogspot.com/2012/10/luther-gulick.html>.